

55-lecie polskich wykopalisk na Cyprze i rozpoczęcie prac nowego projektu wykopaliskowego w Pafos

15 października w Nea Pafos odbyły się uroczystości z okazji 55lecia polskich prac archeologicznych na Cyprze. Wzięli w nich udział przedstawiciele władz cypryjskich, Ambasady RP na Cyprze, a także ekipa polskich archeologów, która od początku października pracuje w Nea Pafos w ramach nowej, połączonej ekspedycji.

Nea Pafos to jedno z najważniejszych stanowisk grecko-rzymskiego Cypru, przez kilka wieków w czasach antycznych stolica wyspy. Od 1980 r. jest wpisane na listę światowego dziedzictwa UNESCO. Polscy archeolodzy, obecni w Nea Pafos od 1965 r., są najdłużej pracującą zagraniczną ekipą badawczą w tym miejscu. Z okazji 55-lecia odbyło się uroczyste spotkanie na terenie Parku Archeologicznego, podczas którego przemawiali reprezentanci cypryjskich władz odpowiedzialnych za dziedzictwo archeologiczne, J.E. Yiannis Karousos, Minister ds. Transportu, Komunikacji i Robót, dr Marina Solomidou-Ieronymidou, dyrektor Departamentu Starożytności Republiki Cypru, jak też J.E. Irena Lichnerowicz-Augustyn, ambasador RP w Nikozji.

Ze względu na utrudnienia spowodowane sytuacją pandemii nie dotarli na uroczystość zapowiadani przedstawiciele władz uniwersyteckich dr hab. Artur Obluski, dyrektor Centrum Archeologii Śródziemnomorskiej Uniwersytetu Warszawskiego (CAŚ UW), dr hab. Judyta Rodzińska-Nowak, prof. ucz., prodziekan Wydziału Historycznego Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie (UJ) oraz dr hab. inż. Janusz Walo, prof. Uczelni, Dziekan Wydziału Geodezji i Kartografii Politechniki Warszawskiej. Ich mowy zostały odczytane zebraniem. Prof. Ewdoksia Papuci-Władyka (UJ i prof. wizytująca w CAŚ UW) oprowadziła delegację po miejscach pracy polskich archeologów.

Do niedawna w Nea Pafos pracowały dwa zespoły archeologiczne z Polski. Od 1965 r. obecna tam była ekspedycja CAŚ UW, kierowana najpierw przez prof. Kazimierza Michałowskiego, następnie – przez niemal cztery dekady – przez prof. Wiktora A. Daszewskiego, a ostatnio przez dr. Henryka Meyzę z IKŚiO PAN. Od 2011 r. osobny program badawczy „The Paphos Agora Project” prowadziła ekspedycja UJ pod wodzą prof. Papuci-Władyki. Decyzja o połączeniu warszawskich i krakowskich badań pod kierunkiem prof. Papuci-Władyki, zapadła jesienią ub. roku.

Pierwszy [wniosek o grant w programie Opus 18 Narodowego Centrum Nauki uzyskał finansowanie](#) i badania ruszyły na początku października, pomimo utrudnień spowodowanych sytuacją epidemiologiczną. Grant realizowany jest przez konsorcjum złożone z UJ wraz z CAŚ UW oraz Politechniką Warszawską, która już od kilku lat współpracowała z UJ.

Nowy projekt ma tytuł „MA-P Maloutena i Agora w planie urbanistycznym Pafos: modelowanie miejskiego krajobrazu stolicy hellenistycznego i rzymskiego Cypru”. Celem jest m.in. weryfikacja planu miasta, opublikowanego w 1990 r. przez J. Młynarczyk, w oparciu o nowe odkrycia uzyskane w trakcie wykopalisk oraz technologie precyzyjnego obrazowania, którymi dysponuje dzisiejsza archeologia.

Projekt skupia się nadal na przebadaniu Agory i terenów przylegających, co było obiektem prac w ramach badań Paphos Agora Project, oraz na badaniach tzw. Malouteny, gdzie pracowała ekspedycja CAŚ UW. – *Planujemy odtworzyć krajobraz miejski Nea Pafos i ustalić, jaka była w nim pozycja i znaczenie budowli rezydencjonalnych na Maloutenie oraz zabudowy przestrzeni publicznej Agory. Obok badań archeologicznych i geofizycznych zastosujemy modelowanie proceduralne* – wyjaśnia prof. Papuci-Władyka. – *W bieżącym sezonie pracujemy w ograniczonym składzie ze względu na zagrożenie epidemiologiczne* – dodaje.

Już w poprzednich latach odkryto wiele miejsc, gdzie układ urbanistyczny różni się od wcześniej proponowanego. Szczególnie wyraźnie było to widać w wynikach prospekcji geofizycznej, przeprowadzonej przez zespół z Uniwersytetu w Hamburgu pod kierunkiem prof. M. Seifert we współpracy z ekipą z UJ. Ale również w trakcie dawnych oraz nowszych wykopalisk natrafiono na nowe ulice. Dlatego szczególnie ważna jest weryfikacja siatki ulic i rozmiarów insuli, czyli kwartałów zabudowy. W tym celu zostały założone niewielkie wykopy tzw. sondażowe. Rozmieszczono je w miejscach kluczowych dla tejże weryfikacji na Agorze i na południe od niej oraz na obszarze zachodniego skrzydła Willi Tezeusza.

Prace potrwać do końca października, a o ich rezultatach będziemy informować w kolejnych komunikatach.

Grant NCN w konkursie Opus 18 2019/35/B/HS3/02296: „MA-P Maloutena i Agora w planie urbanistycznym Pafos: modelowanie miejskiego krajobrazu stolicy hellenistycznego i rzymskiego Cypru”; konsorcjum Uniwersytetu Jagiellońskiego (lider), Uniwersytetu Warszawskiego, Politechniki Warszawskiej; kierownik projektu: prof. E. Papuci-Władyka.

- Czytaj więcej o wynikach badań ekspedycji CAŚ UW: <https://pcma.uw.edu.pl/2017/11/17/nea-pafos/>
- Czytaj więcej o Paphos Agora Project: <http://www.paphos-agora.archeo.uj.edu.pl/>
- Broszura towarzysząca wystawie z okazji 50-lecia polskich wykopalisk na Cyprze: <https://pcma.uw.edu.pl/2018/01/04/nea-paphos-50-years-of-polish-excavations/>

Centrum Archeologii Śródziemnomorskiej Uniwersytetu Warszawskiego – pod jego auspicjami od ponad 50 lat prowadzone są polskie badania wykopaliskowe i prace konserwatorskie w krajach basenu Morza Śródziemnego, Afryki i Bliskiego Wschodu. Aktualnie Centrum prowadzi ok. 25 projektów na stanowiskach datowanych od czasów prehistorycznych, poprzez wszystkie okresy historyczne aż po późny antyk i okres muzułmański w Egipcie, Sudanie, Etiopii, Tunezji, Libanie, Jordanii, na Cyprze, w Kuwejcie, Omanie i Armenii. Centrum prowadzi też Stację Badawczą w Kairze i Polski Ośrodek Archeologiczny w Chartumie.

Czytaj więcej: www.pcma.uw.edu.pl ; www.facebook.com/pcma.uw/

Kontakt: Agnieszka Szymczak agnieszka.szymczak@uw.edu.pl, Tel. kom. 502 14 00 36